

Medžiai galiūnai

Lektorius: Mindaugas Kanišauskas

Projektas „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“

Programos tikslai:

- išplėsti mokinių gamtos pažinimo ugdymą, perkelti jį iš vadovėlio į realią patirtį, suteikti galimybę tiesiogiai pažinti mišką bei atrasti žmogaus ir medžio ryšį;
- - telkti vietos bendruomenę, atskirus jos narius, gamtininkus, arboristus, padedant supažindinti mokinius su žymiausiais Lietuvos medžiais–galiūnais;
- - prisidėti prie kasmetinio renginio „Europos medžio rinkimai“, kuris vyksta visoje ES;
- - ugdyti artimą gamtai gyvenseną bei pasaulėžiūrą jau nuo mažų dienų.

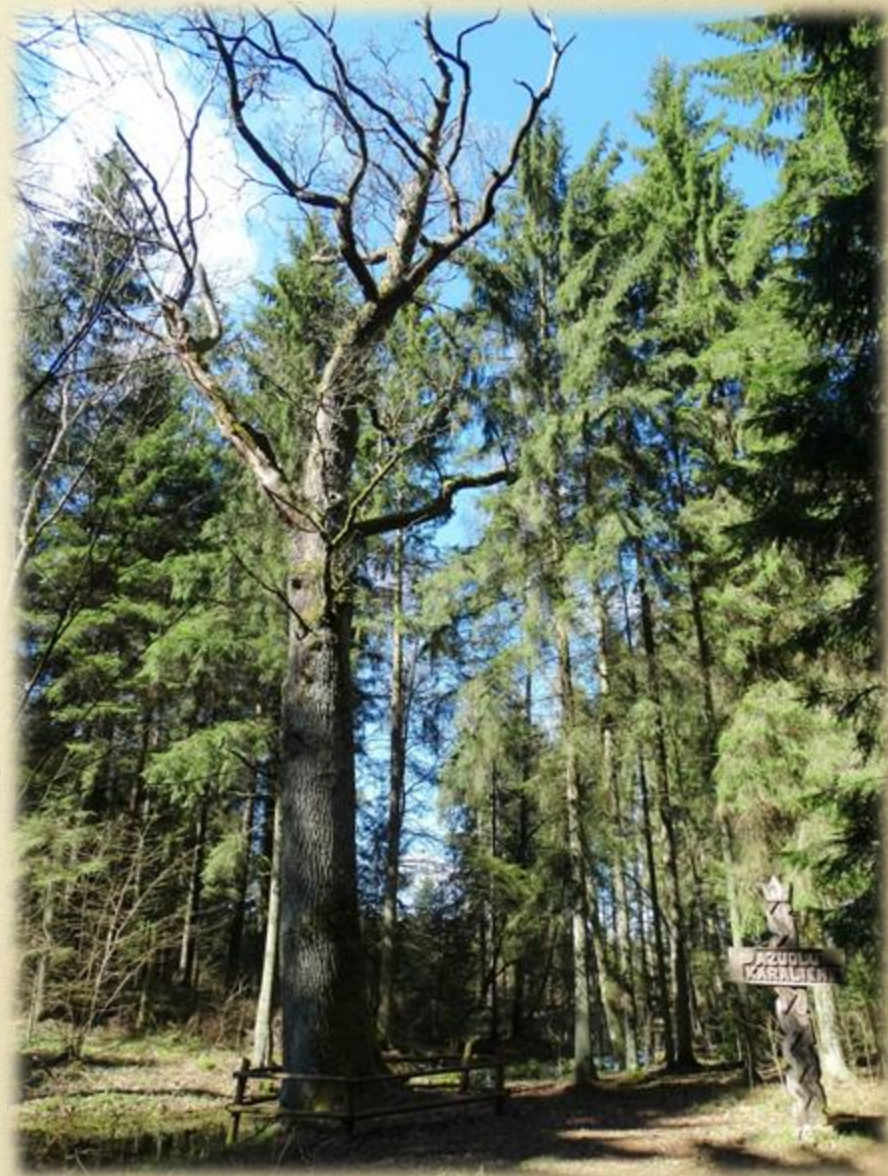
Medis

tai dažniausiai didelis daugiametis, lopus metantis ar visžalis sumedėjęs augalas. Medžių masyvai vadinami miškais. Medžiai paplitę visuose žemynuose, išskyrus Antarktidą. Nors nėra nustatyto minimalaus aukščio, paprastai medžiams priskiriami aukštesni nei 6 m augalai, turintys iš kamieno atsišakojusias antrines šakas. Tačiau ir bonsai laikomi medžiais, nors ir nesiekia nė metro aukščio.

Ažuolų karalienė

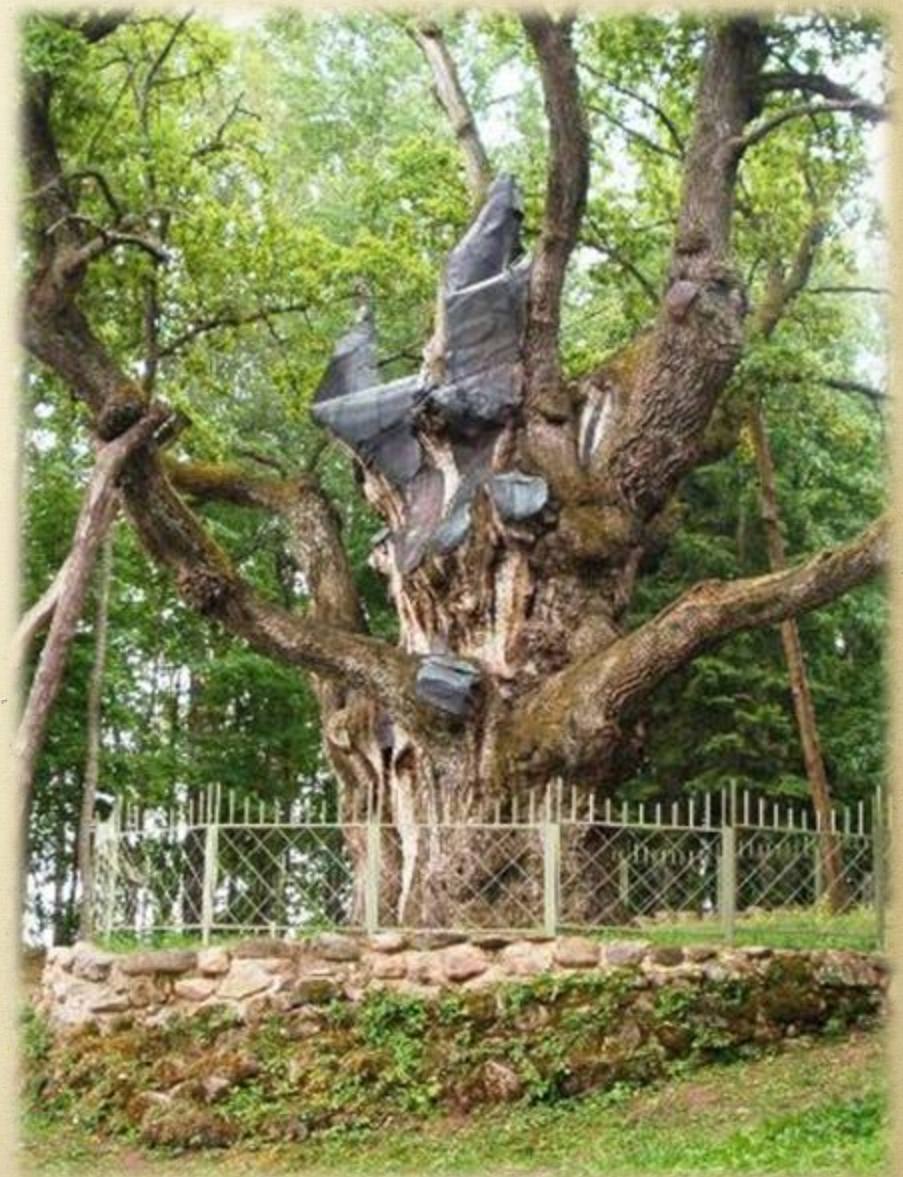
- Ažuolų karalienė – šimtametė Ažuolų karalienė auga Vaigeliškių kaime, Sudervės seniūnijoje, Vilniaus rajone Dūkštų ažuolyne.
- Medžio rūšis – paprastasis ažuolas (*Quercus robur* L.).
- Jos amžius – apie 300 metų.

Stelmužės ažuolas

Seniausias ir storkiausias Lietuvoje augantis paprastasis ažuolas, vienas seniausių ažuolų Europoje. Lietuvos gamtos paminklas. Auga Stelmužės kaime (Imbrado seniūnija, Zarasų rajonas).

Ažuolui apie 1500 metų, jo skersmuo – 3,5 m, apimtis prie žemės 13 m (kamienui apimti reikia 8-9 vyrų).

Glitiskių Ažuolas

Glitiškių ažuolas yra trečias pagal storį ir pirmas pagal aukštį ažuolas Lietuvoje.

Auga Glitiškių kaime, Paberžės sen., Vilniaus raj. Medžio rūšis – paprastasis ažuolas (*Quercus robur* L.).

Ažuolo kamieno apimtis 1,3 metro aukštyje – 740 cm, medžio aukštis – 24 m., lajos aukštis – 20 m.

Klimato šilimas ir medžių rūšių pasikeitimai

Miškų įvairovė mažėja, o ir Lietuvos simbolis ąžuolas gali tapti labai retu medžiu. Lietuvoje praktiškai išnyko uosynai. Senka gruntinis vanduo, atsiranda naujos medžius parazituojančių vabzdžių ir grybų rūšys.

Eglynai taip pat nyksta stipriai. Yra paprastesnis būdas kovoti su atšilimu — sodinti miškus.

Didysis mamutmedis

Vieni iš aukščiausių, masyviausių, vieni iš turinčių storiausią kamieną, ilgiausiai gyvenančių medžių rūšių. Vidutinis subrendusio medžio aukštis 50-85 m, kamieno skersmuo iki 6-8 m.

Didieji mamutmedžiai – masyviausi medžiai Žemėje pagal tūrį, tarp jų visų didžiausio tūrio yra Generolo Šermano medis (1489 m³ tūrio).

Didžioji pociūgė

- Aukščiausios, šiuo metu augančios didžiosios pociūgės „Doerner Fir“ aukštis 99,76 m, kamieno skersmuo 3,35 m. Ji auga East Fork Brummit Creek, Coos apygardoje, Oregono valstijoje

Sekvoja

- Visžalė sekvoja – ilgaamžis, itin aukštas, masyvus, spygliuotis ir vienas aukščiausiai užaugantis medis. Vidutiniškai visžalės sekvojos perauga 60 metrų ribą ir dažnai pasitaiko 90 m aukščio medžių..
- Medis pavadintas indėno, čerokių rašto kūrėjo Sekvojos garbei.

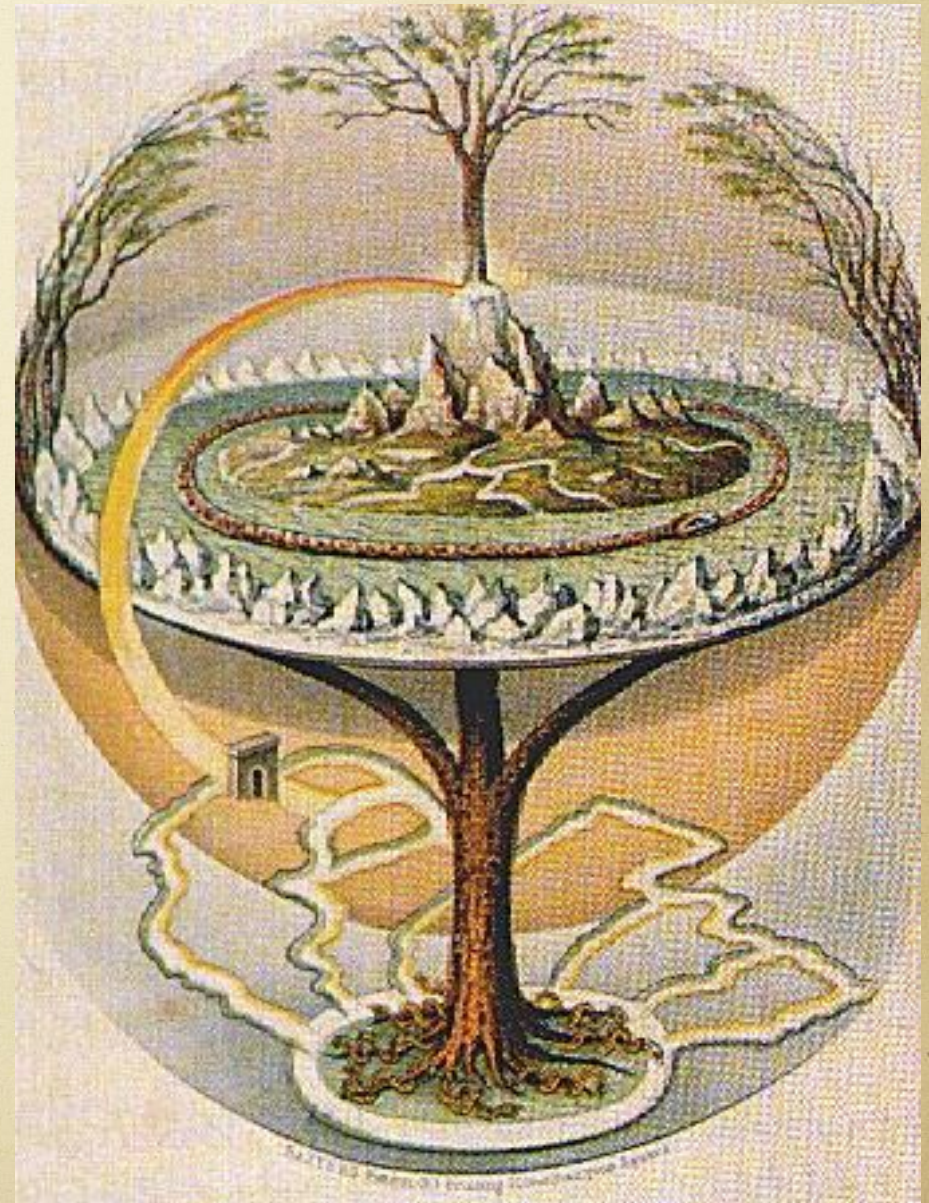
Tikrasis baobabas

- Baobabai labai atsparūs – medis gali būti sudegintas, ar nupjautos jo šaknys, bet sugeba atželti iš vienos šaknies ataugos ir toliau augti. Baobabai puikiai prisitaikę kaupti vandenį. Jie susikuria savo ekosistemą, todėl tampa daugelio gyvūnų maitintojais, pradedant nuo mažiausių organizmų, gyvenančių žievės plyšiuose, ir baigiant paukščiais ar stambiais žinduoliais.
- Paukščiai suka lizdus baobabo šakose, babuinai, lemūrai skina vaisius, šikšnosparniai minta žiedų nektaru ir žiedadulkėmis, o drambliai atsilaužia ir ėda patį medį.
- Vaisiai dideli – apie 30 cm ilgio pailgi moliūgai, sumedėję ir plaukuoti. Dėl tokių įdomių vaisių baobabas dar vadinamas „beždžionių duonmedžiu“ arba „pastipusių žiurkių medžiu“. Baobabai auga iš sėklų.

Pasaulio medis

Mitinis motyvas, išreiškiantis universalią pasaulio koncepciją. Dauguma indoeuropiečių tautų turi ir pasaulio medį ar jo variantus: gyvybės medį, šamanų medį, pažinimo medį, vaisingumo medį, rečiau – mirties medį, blogio medį. Pasaulio medis ir visi jo variantai padeda susieti binarines sąvokų prieštaras, naudojamas pagrindiniams pasaulio parametrams apibūdinti, pavyzdžiui: aukštai – žemai, geras – blogas, dievai – demonai ir t. t. Pasaulio medis buvo dažnai vaizduojamas dailės, keramikos dirbiniuose, architektūriniuose paminkluose, aprašomas įvairiuose tekstuose.

DAUGIAU INFORMACIJOS

- WWW.PASLAUGOSGAMTAI.LT

Lektorius: Mindaugas Kanišauskas

Projektas „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“